

Innst. S. nr. 73

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

St.prp. nr. 76 (2005-2006)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om samtykke til ratifikasjon av UNESCOs konvensjon av 20. oktober 2005 om å verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I proposisjonen ber Regjeringen om Stortingets samtykke til ratifikasjon av UNESCOs konvensjon av 20. oktober 2005 om å verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk (heretter kalt konvensjonen om kulturelt mangfold).

Konvensjonen om kulturelt mangfold ble vedtatt på UNESCOs generalkonferanse 20. oktober 2005.

Skiftende regjeringer har aktivt støttet arbeidet med en slik konvensjon.

Det finnes i dag ingen generell rettslig bindende kulturkonvensjon på globalt plan, og konvensjonen vil derfor fylle et rettslig tomrom. Formålet med konvensjonen er å gi medlemsstatene reelle muligheter til å vedta og gjennomføre en kulturpolitikk som kan legge til rette for et mangfold av kulturuttrykk.

Ikrafttredelse av konvensjonen krever ratifikasjon fra minst 30 stater.

En høringsrunde om tilslutningen til konvensjonen ble gjennomført august 2004 på grunnlag av et utkast til konvensjonstekst. Departementene og fagmiljøene var positive til tekstutkastet.

Ratifikasjon av konvensjonen krever ikke endringer i norsk lov. Konvensjonen berører forhold som er regulert i bl.a. medieeierskapsloven, kringkastingsloven, arkivloven, åndsverkloven, sameloven, bibliotekloven, målloven mv. samt en rekke støtteordninger og tiltak som bl.a. forvaltes av Norsk kulturråd, Språkrådet og Sametinget.

I dag finnes det ingen generell kulturlovgivning i norsk rett, men forslag om en egen kulturlov ventes fremmet for Stortinget i løpet inneværende år.

Det fremgår av proposisjonen at endrede samfunnsforhold og globaliseringen gjør at kulturens funksjon og betydning endrer seg både nasjonalt og internasjonalt. Utviklingen innebærer at ulike typer kulturer og kulturuttrykk i større grad enn tidligere direkte påvirker og påvirkes av hverandre. En rekke av de mest dramatiske og fokuserte begivenheter de senere år har vist betydningen av og behovet for økt forståelse og kjennskap til det kulturelle mangfold i et globalisert samfunn.

Konvensjonen bygger på den grunnleggende oppfatningen at et kulturelt mangfold som får utfolde seg i et klima med demokrati, toleranse, sosial rettferdighet og gjensidig respekt mellom folk og kulturer, er en absolutt nødvendighet for fred og sikkerhet på lokalt, nasjonalt og internasjonalt plan. Det er viktig at tiltak som stimulerer de aktive kulturuttrykk også er basert på denne sammenhengen. På den måten kan kulturpolitikken bidra til at fremtidens mangfoldige kulturuttrykk både nasjonalt og internasjonalt springer ut av et konstruktivt og fredelig samspill mellom de ulike kulturelle uttrykk vi har i dag.

I ønsket om en gjensidig og balansert utvikling av kulturen ligger også frykt for at globalisering og teknologiutvikling skal åpne for en mer hegemonisk posisjon for de mest kommersialiserte kulturuttrykk. I 2003 var 85 pst. av alle kinobilletter som ble solgt til filmer laget i Hollywood. I EU hadde europeisk produsert film i 2003 en nedgang til 25,7 pst. fra 27,8 pst. i 2001. Amerikansk film hadde i samme periode en markedsandel i EU på 70,2 pst. i 2001 og 72,1 pst. i 2003. For å bidra til nedbygging av kulturelle fordommer og økt forståelse mellom ulike kulturer, er det viktig at kulturpolitikken aktivt legger opp til at de kulturelle uttrykk og det kulturelle konsum inngår konstruktivt i samfunnsutviklingen. Dette krever bedre ivaretagelse av de

tradisjonelle kulturuttrykk kombinert med økt åpenhet for et mer variert og inkluderende kulturelt samfunn.

En viktig side ved konvensjonen er det rammeverket som legges for internasjonalt samarbeid for å verne sårbare kulturuttrykk i utviklingsland. Dessuten legges det stor vekt på samarbeidstiltak for å styrke utviklingslands egen kompetanse og kapasitet til å etablere relevante kulturpolitiske tiltak. Slik sett kan konvensjonen bidra til styrke kulturdimensjonens grunnleggende rolle i utforming av politikk som baseres på prinsippet om bærekraftig utvikling.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Knut Gravråk, Britt Hildeng, Espen Johnsen og Tove Karoline Knutsen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Mølvær Grimstad, fra Senterpartiet, Erling Sande, og fra Venstre, Trine Skei Grande, støtter at Regjeringen vil ratifisere UNESCOs konvensjon av 20. oktober 2005 om å verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk (heretter kalt konvensjonen om kulturelt mangfold). Komiteen peker på at konvensjonen om kulturelt mangfold ble vedtatt på UNESCOs generalkonferanse 20. oktober 2005, der kun to stater stemte imot. Likeens vil komiteen understreke at skiftende regjeringer aktivt har støttet arbeidet med en slik konvensjon, og at i St.meld. nr. 19 (2002-2003) En verden av muligheter, gikk den daværende regjeringen inn for at Norge skal delta aktivt i det internasjonale arbeidet for vern og fremme av kulturelt arbeid. Komiteen vil også vise til at regjeringen Stoltenberg har vedtatt at 2008 skal være markeringsår for kulturelt mangfold.

Komiteen viser til at formålet med konvensjonen er å gi medlemslandene reelle muligheter til å utforme en kulturpolitikk som bygger på et mangfold av kulturuttrykk, og har merket seg at ratifikasjonsprosessen pågår i en rekke stater, blant annet i EU.

Komiteen merker seg at konvensjonen anses som en sak av stor betydning, og at det er nødvendig med Stortingets samtykke til ratifikasjon i medhold av Grunnlovens § 26 annet ledd.

Nærmere om konvensjonens enkelte bestemmelser

Komiteen merker seg at fortalen til konvensjonen framholder at et mangfold av kulturuttrykk er en viktig forutsetning for demokrati, toleranse, sosial rettferdighet og gjensidig respekt mellom folk og kulturer. Komiteen er enig i dette. Det understrekes også at kultur er viktig for sosial samhörighet generelt, og det bemerkes spesielt at kultur gir mulighet til å forbedre kvinners status. Komiteen merker seg at opphavsrettens betydning blir understreket når det gjelder å støtte skapende kulturvirksomhet. Komiteen vil særlig understreke at et mangfoldig kulturliv, der ulike kulturuttrykk får mulighet til utfoldelse, også skaper et

kvalitativt bedre kunst- og kulturliv. Konvensjonen framholder at kultur og kulturell aktivitet har to sider - en økonomisk og en kulturell, og at kommersielle hensyn ikke må få dominere kulturlivet. Komiteen støtter et slikt syn. Konvensjonen holder fram globaliseringsprosessene, som skaper nye betingelser for samspill mellom kulturer. Samtidig understreker konvensjonen at dette kan være en utfordring for det kulturelle mangfoldet, med fare for ubalanse mellom rike og fattige land. Komiteen er enig i at dette forhold må ha fokus i det videre arbeidet.

Komiteen viser til at konvensjonens intensjon er nedfelt i 35 artikler, som blant annet inneholder veiledende prinsipper, virkeområder og tiltak for konvensjonen. Likeledes defineres de enkelte begrepene som benyttes i konvensjonen, samt regler for partenes rettigheter og forpliktelser. Komiteen er enig i de målsettingene og retningslinjene som er formulert i konvensjonens artikler.

Høringen

Komiteen merker seg at konvensjonen har vært på høring, og at 30 høringsinstanser, blant annet seks departementer, samt ulike organisasjoner og institusjoner, har uttalt seg positive til konvensjonens tekstutkast.

Forholdet til norsk rett

Komiteen merker seg at konvensjonen ikke krever endringer i norsk lov. Konvensjonen berører forhold som er regulert i annet lovverk på kulturfeltet.

Komiteen viser for øvrig til at Regjeringen vil fremme en egen kulturlov for Stortinget i løpet av inneværende år.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Komiteen viser til at konvensjonen ikke vil ha vesentlige økonomiske konsekvenser, men merker seg at det er tenkt opprettet et internasjonalt fond for kulturelt mangfold, som skal dekkes innenfor Kultur- og kirkedepartementets budsjett. Komiteen er positiv til opprettelsen av et slikt fond.

Vurdering

Komiteen merker seg at konvensjonen bygger på en grunnleggende oppfatning av det kulturelle mangfoldets betydning for demokrati, utvikling og samhandling, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Komiteen viser også til at konvensjonen understreker betydningen av å ivareta tradisjonelle kulturuttrykk, i kombinasjon med økt åpenhet for et mer variert og inkluderende kulturelt samfunn. Komiteen støtter konvensjonens intensjon om å verne sårbare kulturuttrykk i utviklingsland, gjennom det rammeverk som legges for internasjonalt arbeid.

UTENRIKSKOMITEENS MERKNADER

Utkast til innstilling har blitt forelagt utenrikskomiteen, som opplyser at komiteen ikke har merknader til innstillingen.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Stortinget samtykker i ratifikasjon av UNESCOs konvensjon av 20. oktober 2005 om å verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 7. desember 2006

May-Helen Molvær Grimstad
leder

Tove Karoline Knutsen
ordfører

